

KI TUDOD INNI A KELYHET?

9. fejezet

AZ UTOLSÓ CSEPPIG

Most az a kérdés: hogyan igyuk ki az üdvösség kelyhét? Lassan kell kiürítenünk, minden kortyot ízlelgetve – az utolsó cseppig! Teljes életet élni annyi, mint kiüríteni kelyhünket az utolsó cseppig, bízva abban, hogy az Úr megtölti azt az örök étellel. Ugyanakkor fontos, hogy nagyon pontosak legyünk, amikor feltesszük a kérdést: „Hogyan igyuk ki kelyhünket?” Nagyon is kézzelfogható fegyelmi gyakorlatokra van szükségünk, amelyek segítenek abban, hogy teljes mértékben megbecsüljük és magunkévá tegyük örömeinket és bánatainkat, és megtaláljuk bennük a lelki szabadsághoz vezető egyéni utunkat. Vizsgáljuk most meg, hogyan segíthet kiüríteni az üdvösség kelyhét a három fegyelmi gyakorlat: a csend fegyelme, a szó fegyelme és a tett fegyelme. Az első módja kelyhünk kiürítésének: csendben. Ez meglepetésként érhet minket, mivel a csendben levés olybá tűnhet, mintha semmit sem csinálnánk, de éppen a csendben szembesülünk saját igazi énünkkel. Életünk bánatai gyakran olyan mértékben elárasztanak bennünket, hogy mindent megteszünk azért, hogy ne kelljen szembesülnünk velük. A rádió, a televízió, az újságok, a könyvek, a filmek, valamint a kemény munka és az élénk társadalmi élet mind-mind segíthetnek az önmagunktól való menekülésben és abban, hogy életünket a szórakozás töltsse ki. A szórakozás (angolul entertainment) szó latin eredete itt fontos. Szó szerint azt jelenti: „valakit közben (enter) tartani (tenere)”. Szórakozás mindaz, ami elvonja és távol tartja figyelmünket azoktól a dolgoktól, amelyekkel nehéz szembenéznünk. A szórakozás fenntartja az izgalmunkat, zaklatottságunkat vagy bizonytalanságunkat. A szórakozás gyakran jó nekünk. Egy estére vagy egy egész napra megszabadulhatunk a gondjainktól és a félelmeinktől. De amikor kezdjük

szórakozásként élni az életünket, elveszítjük a kapcsolatot a lelkünkkel, és mintegy szemlélőivé válunk egy élethosszig tartó látványosságnak. Még a nagyon hasznos és fontos munka is módot ad arra, hogy elfelejtsük, kik vagyunk valójában. Nem csoda, hogy sokak számára a nyugdíjazás ijesztő kilátás. Kik vagyunk, amikor semmi sincs, ami lefoglalna bennünket?

A csend az a fegyelmi gyakorlat, amely segít abban, hogy életünket az egyszerű szórakozásnál magasabb szintre emeljük. Ott már hagyhatjuk, hogy rejtekhelyükről előkerüljenek bánataink és örömeink, és szemünkbe nézve azt mondják: „Ne félj, megnézheted a saját utadat, annak sötét és világos oldalát, és felfedezheted a szabadsághoz vezető utat.” A csendet megtalálhatjuk a természetben, a saját otthonunkban, a templomban vagy a meditációs teremben. De bárhol találjuk is meg, nagy becsben kell tartanunk. Mert a csendben tudjuk valóban méltányolni, kik vagyunk, és fokozatosan felismerni azt mint Isten ajándékát. Először a csend megijeszthet minket. A csendben elkezdjük hallgatni a sötétség hangjait: a féltékenységenket és a haragunkat, a neheztelésünket és a bosszúvágyunkat, a szenvedélyes vágyakozásunkat és a kapzsiságunkat, valamint a veszteségek, visszaélések és elutasítások miatt érzett fájdalmunkat. Ezek a hangok gyakran zavaróak és hangosak. Még meg is süketíthetnek bennünket. Ösztönös reakciónk, hogy elmeneküljünk előlük, és visszatérjünk a szórakozásunkhoz. De ha elég fegyelmezettek vagyunk ahhoz, hogy ne futamodjunk meg, és nem hagyjuk, hogy ezek a sötét hangok megfélemlítsenek bennünket, akkor fokozatosan elveszítik az erejüket és a háttérbe húzódnak, helyet adva a fény gyengédebb, finomabb hangjainak.

Ezek a hangok a békéről, jóságról, szelídségről, jószívúségről, örömről, reményről, megbocsátásról és mindenekelőtt a szeretetről beszélnek. Először úgy tűnhet, hogy kicsik és jelentéktelenek, és sokáig eltarthat, mire megbízunk bennük. Viszont nagyon kitartóak, és felerősödnek, ha figyelünk rájuk. Nagyon mélyről és nagyon távolról erednek. Már azelőtt is beszéltek hozzánk, mielőtt megszülettünk volna, és feltárják nekünk, hogy nincs sötétség Abban, aki a világba küldött minket, csak fény. Ezek Isten hangjához tartoznak, amely az örökkévalóságból szólít minket: „Szeretett, legkedvesebb gyermekem, szemem fénye!”

Világunk hatalmas erői elfojtják ezeket a halk hangokat. Mégis ezek az igazság hangjai. Olyanok, mint az a hang, amelyet Illés hallott a Hóreb hegyén. Ott az Isten nem szélvészben, földrengésben vagy tűzben szólt hozzá, hanem az enyhe szellő hangjában (1Kir 19,11–13). Ez a hang eloszlatja félelmünket, és ráébreszt arra, hogy szembe tudunk nézni a valósággal, különösen a saját valóságunkkal. A hallgatás az első módja annak, hogy megtanuljuk kiinni a kelyhünket. Kelyhünk kiivásának második módját a szavak kínálják. Bánatunkat és örömünket nem elég csendben megfogalmaznunk. Ki kell nyilvánítanunk bizalmas baráti körben. Ehhez azonban ki kell mondanunk, hogy mi van a kelyhünkben. Amíg legmélyebb igazságainkat titokban, a szerető közösségtől elkülönítve éljük meg, a terhüket túl nehéz lesz hordoznunk. A félelem, hogy kitudódnak, elszakíthatja igazi belső énünket nyilvános énünktől, és emiatt megvetjük magunkat, még ha sokan tisztelnek, becsülnek is minket. Ahhoz, hogy igazán ismerjük magunkat, és teljesen tudatában legyünk saját egyedi utunknak, másoknak azért kell ismerniük és elismerniük bennünket, akik valójában vagyunk. Lelki életet nem lehet titokban élni. Elszigeteltségben nem találjuk meg utunkat az igazi szabadsághoz. A csend szavak nélkül olyan veszélyes, mint a magány közösség nélkül. Ezek összetartoznak. Nem könnyű beszélni a kelyhünkről és arról, amit tartalmaz. Igazi fegyelmet kíván, mert ugyanúgy, ahogy menekülünk a csend elől, hogy ne kelljen szembesülnünk önmagunkkal, az elől is menekülünk, hogy belső életünkről beszéljünk, elkerülve ezáltal a másokkal való szembesülést. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy mindenkinek, akit ismerünk vagy akivel találkozunk, hallania kell arról, hogy mi van a kelyhünkben. Éppen ellenkezőleg, tapintatlan, ostoba, sőt veszélyes lenne legbelső lényünket olyanok előtt feltárni, akik nem nyújtanak számunkra biztonságot és bizalmat. Ez nem közösséghez vezetne, hanem csak kölcsönös zavarhoz, és csupán elmélyítené szégyenünket és büntudatunkat. Azt viszont igenis állítom, hogy szükségünk van szerető és gondoskodó barátokra, akik előtt feltárhatjuk szívünk legmélyét. Az ilyen barátok feloldhatják azt a bénultságot, amelyet a titkolódzás okoz. Biztonságos és szent helyet nyújtanak nekünk, ahol kifejezésre juttathatjuk legmélyebb bánatainkat és

örömeinket, és szembesíthetnek minket a szeretetben, mélyebb lelki érettségre hívva bennünket. Tiltakozhatunk, mondván: „Nekem nincsenek ilyen bizalmas barátaim, és nem tudom, hol találhatnék rájuk.” De ezek a kifogások onnan erednek, hogy félünk kiinni a kelyhet, melyet Jézus nyújt felénk. Amikor végre vállalkozunk arra a lelki kalandra, hogy az utolsó cseppig kiürítjük a kelyhet, hamarosan észrevevesszük, hogy azok az emberek, akik ugyanazon az úton járnak, mint mi, maguk fognak ajánlkozni, hogy bátorítást, barátságot és szeretet nyújtsanak. Az egyik legszebb kegyelmi élményem az, hogy Isten csodálatos barátokat küld azok számára, akiknek Isten a legfontosabb az életükben. Ez az a titokzatos paradoxon, amelyről Jézus beszél: azt mondja, hogy amikor az ő kedvéért és az evangélium kedvéért elhagyjuk azokat, akik közel állnak hozzánk, százannyi emberi támogatást kapunk (lásd Mk 10,29–30). Amikor szívünk mélyéről merünk beszélni az Isten által adott barátainknak, fokozatosan új szabadságot találunk magunkban, és új bátorságot, hogy teljesen átéljük saját bánatainkat és örömeinket. Amikor igazán hisszük, hogy nincs semmink, amit Isten elől el kellene rejtenünk, akkor szükségünk van magunk körül olyan emberekre, akik Istent képviselik számunkra, és akik előtt teljes bizalommal tárhatjuk fel magunkat. Semmi sem ad annyi erőt, mint az, hogy embertársaink teljesen ismernek és tiszta szívből szeretnek minket Isten nevében. Ez adja meg azt a bátorságot, hogy a kelyhünket az utolsó cseppig kiürítsük, tudván, hogy ez az üdvösségünk kelyhe. Ez teszi lehetővé, hogy nemcsak jól éljünk, hanem jól is haljunk meg. Amikor szerető barátok vesznek körül bennünket, a halál a szentek közösségére nyíló kapuvá válik. A kelyh kiürítésének harmadik módját a tettek jelentik. A tettek, éppúgy, mint a csend és a szó, segíthetnek, hogy vállaljuk és ünnepeljük igaz énünket. De itt újra szükség van a fegyelemre, mert a világ, amelyben élünk, azt mondja: „Tedd ezt, tedd azt, menj ide, menj oda, találkozz ezzel, találkozz azzal!” Elfoglaltnak lenni manapság a fontosság jelévé vált. Rangot, sőt hírnevet biztosít nekünk, ha sokat teszünk, sok helyre elmegyünk, és számtalan emberrel találkozunk. Az elfoglalt élet azonban eltávolíthat minket valódi küldetésünktől, és megakadályozhatja, hogy kiigyük kelyhünket.

Nem könnyű különbséget tenni aközött, aminek megtételére meghívásunk van, és aminek megtétele a mi saját szándékunk. Nagy tenni akarásunk könnyen eltéríthet minket valódi tetteinktől. A valódi cselekvés hivatásunk betöltéséhez vezet. Akár irodában dolgozunk, akár a világban utazgatunk, könyvet írunk, filmet készítünk, vagy a szegényekről gondoskodunk, akár vezető állást töltünk be, akár kevésbé látványos feladataink vannak, a kérdés sohasem az, hogy „Mit tennék legszívesebben?”, hanem: „Mi a hivatásom?” A társadalomban betöltött legtekintélyesebb pozíció egyszerre lehet a meghívásunk iránti engedelmesség kifejezése, de annak a visszautasításnak a jele is, hogy ezt a hívást meghalljuk. Ugyanígy, a legkevésbé tekintélyes pozíció is lehet az elhívásunkra adott válasz, de egyben annak a módja is, hogy ezt elkerüljük. Inni a kelyhünkéből magában foglalja azoknak a tetteknek a megfontolt kiválasztását, melyek közelebb visznek kelyhünk teljes kiürítéséhez, hogy életünk végén együtt mondhassuk Jézussal: "Beteljesedett!" (Jn 19,30). Ez valóban paradoxon: azáltal teljesítjük be az életünket, hogy kiüresítjük. Jézus szavaival: „Aki meg akarja találni életét, elveszíti, aki azonban elveszíti értem életét, az megtalálja” (Mt 10,39). Amikor elköteleztük magunkat, hogy ne a saját akaratunk, hanem Isten akarata szerint cselekedjünk, hamarosan felfedezzük, hogy amit teszünk, abból sokat nem volna szükséges megtennünk. Az olyan cselekedetekre van meghívásunk, amelyek igazi örömet és békét adnak nekünk. Éppúgy, ahogyan új barátokra teszünk szert, ha elhagyjuk barátainkat az evangélium kedvéért, ugyanez történik az olyan cselekedetek elhagyása esetén, amelyek nincsenek összhangban meghívásunkkal. A túlhajszoltság, kimerüléshez és kiégéshez vezető tettek nem tudják dicsérni és dicsőíteni Istent. Isten annak megtételére hív minket, amit meg tudunk tenni, és jól tudunk tenni. Amikor a csendben Isten hangjára hallgatunk, és bizalommal beszélgetünk barátainkkal, tudni fogjuk, milyen feladatra kaptunk meghívást, és azt hálás szívvel fogjuk elvégezni. A csend, a szó és a tett az a három fegyelmi gyakorlat, amely segít kiüríteni a kelyhünket. Azért van hozzájuk szükség fegyelemre, mert csak úgy spontán módon nem gyakoroljuk őket. Egy olyan világban, amely arra ösztönöz, hogy elkerüljük az élet valódi problémáit, ezek a gyakorlatok kitartó erőfeszítést követelnek tőlünk. De

ha újra meg újra a csendet, a megbízható barátok körét és azokat a tetteket választjuk, amelyek meghívásunkból fakadnak, végül apránként fenéig ürítjük kelyhünket. Az élet fájdalmai már nem fognak lebénítani bennünket, és örömeink hatására sem veszítjük el a helyes irányt. A csend, a szó és a tett fegyelme arra az útra szegezi a tekintetünket, amelyen járunk, és segít, hogy lépésről lépésre haladjunk a cél felé. Hatalmas akadályok fognak tornyosulni előttünk, és egyszer szép tájakon vezet majd az utunk, máskor hosszú, száraz sivatagokon, megint máskor pedig édes vizű tavak mentén, melyet árnyat adó nagy fák vesznek körül. Harcolnunk kell majd mindazok ellen, akik megpróbálnak megtámadni és kirabolni minket. De nagyszerű barátokra is lelünk majd. Gyakran fogunk azon tűnődni, vajon sikerül-e, de egy nap látni fogjuk közeledni felénk Azt, aki az örökkévalóság óta vár ránk, hogy hazafogadjon bennünket. Igen, ki tudjuk üríteni életünk kelyhét az utolsó cseppig, és miközben isszuk, megértjük, hogy Az, aki „a szeretettnek” nevezett minket, még mielőtt megszülettünk volna, örök élettel tölti meg azt.